

Izhaja vsak petek dopoldne. Izdaja konsorcijski
Malega lista. Naslov: Mali list, Trieste, ca-
sella centro 37. — Urad: via Imbriani 9-III.

Odgovorni urednik: dr. L. BERCE.

POSAMEZNA ŠTEV. 30 STOTINK.

NAROČNINA za celo leto 10 L., pol leta 5 L.,
četrt leta 3 L. — IZVEN ITALIJE celo leto 24 L.,
pol leta 12 L., četrt leta 6 L.

MALI LIST

TEDNIK ZA NOVICE IN

ST. - Trieste - C. Cor
LICEJSKO KNJIZICA (Dr. Pur-
LJUBLJANA (JUGOSLAVI-
VELIKIMI ČRKAMI 50 st. beseda. Pri stalnem
oglašanju primeren popust.

Mali koledar.

Petek, 9. septembra: Peter Klaver. —
Sobota, 10.: Nikolaj Tolentinski; Pulhe-
rija. — Nedelja, 11.: 14 pobinkoštna;
ned. Mar. Imena. — Ponedeljek, 12.:
Ime Marijino; Gvido. — Torek, 13.:
Notburga. — Sreda, 14.: Povišanje sv.
križa; Ciprijan. — Četrtek, 15.: Sedem
žalosti M. B.; Nikomed; Melitina. —
Petek, 16.: Ljudmila. — Sobota, 17.:
rane sv. Franciška; Lambert.

MALE NOVICE.

Zaplemba.

N° 082-8038

Prefekt tržaške dežele

videvši slovenski tednik Mali list z
2. septembra 1927, št. 36., izdan v Trstu;
vzemši v pošte, da članek «Mussolini
v Trstu» vsebuje napačne in tendenčne
vesti, ki bi lahko razburile duhove z ne-
varnostjo za javni red;

videvši veljavne naredbe o tisku ter 3.
člen obč. in dež. zakona z dne 4. febru-
arja 1915., št. 148;

odloči:

Zapleni se slovenski časopis «Mali list»
z 2. septembra 1927, št. 36., izdan v
Trstu, radi zgoraj označenega članka.

Ta odlok mora uredništvo lista obja-
viti v prihodnji številki.

Tržaški gospod kvistor ima nalogo ta
odlok izvesti.

Trst, 2. septembra 1927. I. V.

Za prefekta:
Zanconato.

Zavod v Tomaju.

Zavod šolskih sester v Tomaju — To-
madio, prov. Trieste: Vodstvo javlja, da
se v imenovanem zavodu prične z okto-
brom nov 6 mesečni gospodinjstvi tečaj,
ki ima namen, dati našim mladencem
priliko, da si prisvoje pravo umevanje
in neko gotovo spretnost v vršenju go-
spodinjstvih dolžnosti s posebnim ozirom
na razmere po deželi.

Tečaj se začne dne 6. oktobra. Gojenke
se snidejo v zavodu dne 5. okt. t. l.

Sprejemajo se mladenke, ki so dovrši-
le 16. leto in so telesno in duševno dobro
razvite. Rok za vlaganje prošnje traja do
25. septembra. Prošnji se priloži: šolsko,
zdravniško spričevalo in potrdilo o le-
pem vedenju, izdano od domačega du-
hovnika na navadnem papirju. — Mese-
čina znaša 180 L., vpisnina 100 L.

Poleg gospodinjstvskega tečaja je v za-
vodu tudi internat za deklice v dobi do
14. leta, ki lahko obiskujejo domačo pe-
tazredno ljudsko šolo ali dopolnilni te-
čaj (Corso integrativo). Tudi za te znaša
mesečina 180 L., vpisnina 50 L. Na-
tančnejša pojasnila daje drage volje vod-
stvo zavoda.

Osebnost.

Učitelj g. Karel širok, tržaški rojak,
naš najboljši živeči mladinski pesnik,
je bil imenovan za stalnega učitelja v
Črnomlju na Dolenjskem.

Popravek.

V dopisu iz Podsobotina smo priobčili,
da je na zborovanju padla na naslov
profesorjev svetega pisma, gg. drja
Pavlice in drja Žigona, beseda, da sta
dva navadna odpadnika. Prejeli smo
popravek, da ni padla tista beseda am-
pak «da sta dva navadna liberalca».

Vlada in kinematografi.

Notranji minister je izdal na vse pre-
fekte okrožnico, v kateri opozarja
na škodljivost nemoralnih kinema-
tografskih predstav. Zahteva od pre-
fektov, naj slabe predstave prepovejo
trmastim lastnikom pa naj vzamejo
dovolilnice. Vse hvale vredna okrožnica!

Petsto ljudi potonilo.

Povodenj na Poljskem.

V nedeljo 28. avgusta so po močnem
dežju začele naraščati reke na prostra-
nih ravninah poljske države. V torek pa
se je v Malih Karpatih utrgal oblak in
nastala je katastrofa, ki je naredila veli-
kanske škodo ter zahtevala veliko člo-
veških žrtve. Nesreča je zadela velik del
Galicije. Najhuje je bilo prizadeto mesto
Kosov, kjer je povodenj zrušila in odne-
sla 600 hiš. Samo iz tega mesta je baje
okroglo 100 mrtvih. V Stanislawskem
okrožju je kakih 200 mrtvih in podobno
spet podrugod. Ranjenih je bilo kar na
tisoče, ki so si rešili vsaj življenje. V
celem Lvovskem palatinatu (provinciji)
štejejo 132 vasi od povodnji prizadetih.
Od večjih mest se naštevajo Przemisl,
Borislav, Sanok, Drohobič i. dr.

V Borislavu in Drohobiču so znani
petrolejski vreli. Te izvirke je vse voda
zalila in napravila milijonsko škodo
dotični industriji. Šest podjetij je skoraj
ob vse premoženje. Povsod po Galiciji je
odneslo na stotine malih žag in mlinov.
V Przemislu so bile porušene poleg
mnogih stanovanjskih hiš tudi vojašnice,
ki so bile zgrajene na višje ležečih krajih.
Reke so v svojem napadu porušile vse
mostove. V Striju je sredi mesta majhen
griček: na tega so se meščani rešili,

ostal je kakor otok sredi jezera. V So-
kolovu so ljudje bežali na strehe in ča-
kali dva dni na pomoč. Železnica je
bila na mnogih krajih razdrta na daleč.

Reka Dnester s svojimi pritoki baje že
od l. 1869. ni tako silno narasla kakor
letos. Na severno stran Poljskega povode-
nj ni bila tako huda. Ko so prihajale v
Varšavo prve vesti o gališki povodnji, je
bila Visla še 1 m pod srednjo mero. V
poplavljenih krajih poslala je vlada brz
vsakovrstno pomoč. Vojaštvo se je poslu-
ževalo tudi zrakoplovov, da je pregledalo
poplavljenno deželo.

Poročilo z dne 2. septembra (petek) iz
Varšave govori: Vremenska katastrofa v
Galiciji je zadela skupno 347 vasi in
5 mest. Več deset tisoč orlov obdelane
zemlje je preplavljeno tako, da so za to
leto uničeni vsi pridelki. Dnester, Prut
in Čeremoš so danes narasli še bolj.
Reka Sana je na nekaterih krajih na-
rasla za 6 do 8 m. Vojaštvo je na mno-
gih krajih prišlo prepozno za reševanje.
Ker manjka živil, je cena za kruh, meso
in druge stvari narasla že za 100%. Ško-
da v petrolejskem revirju Borislav se
cení na 3 milijone mark. Vlada je za
pomoč določeno vsoto zvišala na 2 mi-
lijona zlotov.

Zgodbe dunajskih pekov.

Beseda pek je naša. Nemci so jo
posneli in naredili «Bäcker» (izgovori
peker). Italijanski Tržačani splošno ra-
bijo našo besedo pek. «Andemo de pek».

Imenitna sedemstoletnica.

Pa pojdemo k dunajskim pekom, ki
so zelo slavni. Te dni so praznovali
sedemstoletnico, odkar obstaja dunajsko
pekovo društvo. To društvo se je
ustanovilo leta 1227. in je torej gotovo
najbolj staro društvo v Evropi. Zato ni
čudno, da so dunajski peki povsod
znani že po krušnih izdelkih, kakor
«kifelj», «saleštangl», «kajzer», po naše
lunica, soljenik in rožica. Zanimivo je,
kako je prišlo do kiflja, ki ga tudi v
Trstu pečejo. Leta 1683. so Turki nare-
dili zadnji veliki naskok na Evropo. Te-
daj so prodrli do Dunaja in ga oblegali.
Ves krščanski svet se je tresel ob misli,
da bi Turki Dunaj zavzeli, kajti potem
bi šli do konca Evrope.

Peki in Turki.

Dunaj je bil obdan z visokim in trdnim
obzidjem. Na vseh mestih so se Dunaj-
čani krepko borili, le eno mesto obzidja
je bilo tako šibko, da so se branilci ho-
teli že vdati. Tedaj se prikaže četa pe-
kov, ki jih je bilo na Dunaju 230; ti so
se tako junaško uprli, da so Turki mo-
rali na tistem mestu popustiti.

Poljaki rešijo Dunaj.

Toda sila Turkov je naraščala, branil-
ci pa so pešali. Ko se bili Dunajčani že
nepol obupani, zagledajo na bližnjem
hribu Kalenbergu poljsko vojsko. Sam
kralj Sobieski prihaja na pomoč. Na go-
ri imajo slovesno mašo, kralj prejme sv.
obhajilo. Po maši zaropče boben, in
poljska vojska se vali proti turški. V
kratkem se prične strašno klanje, in
čez uro je uspeh znan: Turki beže, kar
se da, pred Dunajem puste v taboru ve-
likansko bogastvo; Poljaki in Dunajčani
pa koljejo bežeče Turke kot muhe.

Turki in kifelj.

Prvi stan, ki je hotel narediti trajen
spomin na Turke, je bil pekovski. Ker
so Turki imeli luno na uniformah, na

konjskih uzdah, na sabljah, zato so peki
dejali: «Specimo kruhe v obliki lune».
Pa so zamesili in naredili prve — kiflje,
ki imajo podobo lune. Z Dunaja pa je
prešla nova krušna oblika po svetu.

Pekovski pomočnik in moštranca.

Društvo dunajskih pekov hrani v
svoji palači, ki se nahaja v 13. mestnem
okraju, znamenito društveno knjigo, v
katero zapisujejo pekovske zgodbe in
društvene vesti že 500 let. Med temi
zgodbami se nahaja tudi tista o pekov-
skem pomočniku in moštranci. Leta
1520. je neki pekovski pomočnik med
procesijo siloma vzel duhovniku mo-
štranca iz rok. Množica, ki je to videla,
je pomočnika kamnala, da je umrl.
Kasneje se je dognalo, da je bil po-
močnik hudo vinjen.

Pek in hudič.

Druga tam zapisana zgodba je tale:
Leta 1570. se je vršila, kakor vsako leto,
procesija presv. Rešnjega Telesa. Neki
pekovski pomočnik, Konrad Häussler, je
med procesijo zaničevalno zavpil proti
Najsvetejšemu. Sam hudič se je prikazal,
zgrabil peka za lase, ga visoko dvignil
ter odnesel na neko drevo, odkoder je
pomočnik padel, tako da je bil do smrti
mutast.

Cesar Jožef in peki.

Cesar Jožef, ki je vladal od 1780. do
1790., je omilil ostre postave, ki so bile
izdane zoper peke, ki so pri vagi go-
ljufali. Peka, ki so mu sleparijo dognali,
so deli v zaprt koš, nakar so ga na dolgi
vrvi spustili čez most v Donavo, tako da
je prišel trikrat z glavo vred v vodo.
Ko je neki pek ob taki priliki umrl, je
cesar Jožef to postavo odpravil.

Dunajčani v sporu s peki.

Leta 1805. je nastala po vsem svetu
velika lakota. Na Dunaju so ljudje po
cehah kar cepali. Lačne množice so s
silno udrele v pekarnice, kjer je med boji
dosti pekov umrlo.

Vse te in take zajemljive dogodbe
so zapisane v društveni knjigi dmajskih
pekov.

Zavod dr. BONCINA-FINETTI

TRST, via Fabio Filzi 23. Tel. int. 48-23.

v Zdravljenje

SJATIKE

(ishias, vnetje bedrnih živcev)
v treh dneh zajamčeno.

Zdravi se tudi trganje živcev v rokah
in bokih.
Sprejema od 10-12 in od 15-17.

Telefon v tleh.

Če greš po Trstu, opaziš, da po neka-
terih ulicah kopljejo jarke in polagajo
vanje strašno debele cevi; vsaka cev pa
ima v sebi več tanjših. Ali bo voda, ali
plin? Ne. V teh ceveh bodo telefonske
žice. Podjetje, ki je prevzelo od vlade
upravo javnega telefona, bo ves mestni
telefon v tla v dotične «kablje». Delo je
proračunjeno na 12 tisoč tele-
fonskih števil za Trst; sedaj jih je v
rabi le 4500. Znaprej ne bo več videti
tistih ceter in harf po mestnih strehah;
vsa žica bo v tleh.

Vodo šparamo.

V Trstu se letos čuti hudo pomanj-
kanje vode. Pa že tudi kdo ve koliko let
ni bilo tako trdovratne suše kakor je letos.
Zato smo se naučili tudi bolj varčno de-
lati z vodo. Če greš po mestnih ulicah,
opaziš po tlaku bele lise, kakor slano ali
plesnobo; to je morska sol. Ulice namreč
se letos škrope z morsko vodo, katere
pušča po tleh svojo usedlino. Za ovce bi
bilo kaj imenitno, če bi prišle malo na
sprehod po Trstu.

V prvih treh mesecih lanskega leta
smo Tržačani porabili vsak 100 litrov
vode na dan, letos pa v istih treh me-
secih samo 98 litrov.

Iz statistike za prve tri mesece vidi-
mo, da strašno veliko vode porabi že-
leznica. Opaža se pa tudi na postajah,
da se z vodo zelo potratno dela. Prav bi
bilo, da bi se tudi tam z vodo varčno
ravnilo, saj prav zastoj pa le ni.

Balila po deželi.

Društvo za vzgojo fašistovskega na-
raščaja si je zbralo za občino Doberdob
tale odbor: Calebotta Ildegrande, An-
derrancich Egon, Rebula Jerman, Ferfolja
Andrej Cucič Jožef. Za občino št. Peter
na Krasu: Rubatto Alessio, Fabris Erme-
negildo, Ronchi Luigi, Peteln Luigi.

Ženska moda in koprive.

V avstrijski vasi Ratsche so se priselile
nekateri dunajske letovičarke. Oblačile
pa so se tako, da so bile skoro nage.
Domača dekleta, ki so se tega sramovale,
so zbrale koš koprivskih šopkov. Ko so
se dunajske gospodične v nedeljo pri-
kazale na glavni ulici, so jih dekleta
obmetale s pripravljenimi šopki. Od ta-
krat so se gospodične oblačile povsem
dostojno. Ali bi ne bili ponekod tudi pri
nas potrebni taki šopki?

Neumna šala.

Neki mediciner v brzovlaku Lipsko—
Halle je peljal v kovčegu anatomsko pre-
parirano človeško glavo. Po noči je dobil
družbo dveh trgovskih potnikov. Mlade-
niči so pili in postali tako razigrani, da
so pomolili glavo pred vrata sosednjega
oddelka, medtem ko je vstopil vlak v
predor. Neka gospodična, ki je potovala
v tem oddelku, se je tako prestrašila spa-
čene mrtve glave, da je dobila živčne
krče. Padla je v nezavest, po obuditvi pa
je kazala očitno duševno zmedenost. Mo-
rali so jo poslati v Halle v norišnico.
Oblasti so prijeli šalivce in se bodo za-
govarjali radi povzročitve težke poškod-
be tujega zdravja.

Kaj nam z dežele pišejo

VRME.

«Tebi, romar, je ukazano od nebes, da gledaš, kar drugim ni dano gledati, da poveš, kar drugim ni dano povedati. Nimaš pravice, da bi zaklepal duri, tudi tistih ne, ki jih sam s trepetajočo roko odpreš. Če te vabi luč iz brezdanje globočine, se moraš spustiti vanjo brez obotavljanja in brez bojazni, da prineseš ljudem luč. Mnogokdaj ti je beseda okorna in težka, skriva se, boji se, kakor plah otrok tuje družbe; mnogokdaj okreneš glavo v stran, povesiš oči, ker tudi tebe, najbolj se tebe, naglas govorečega je sram ljubezni. Ali vsaka beseda, iz srca zatajena, bi te vekomaj žgala na srcu: in ti, o romar, poznaš to bolečino!» (Cankar).

To je bil pravec, ki je usmerjal vse dejanje in nehanje našega g. župnika Martina Goršeta od prvega v zadnja dva dni, ko je nanoslo, da je v prvem teh poslednjih dni podelil zakrament sv. krsta, zadnji dan pa pokopal eno najstarejših ženic naše fare, posebej delavost in skrbnost, in z zakramentom sv. zakona potrdil zvezo dveh dolgo pa svesto se ljubečih src, in s tem vtisnil simbolni pečat v knjigo življenja ob uri slovesa iz naše doline, kjer je vsejal z kratki dobi obilo in izbranega semenja.

Bridek in grenak je duhovski poklic, in ne zaveda se tisti, ki blebeče «služba je», njegove težave pa svete naloge, polne žrtve, pa veličastne. «Služba je» pravi, pa ne pomisli na najmanj šestnajstletno študiranje, ne občuti žrtve rodne družine, ki često ob njih dogori kakor sveča v plamen, da drugim sveti: in vse to, da mora na migljaj umirajočega berača, ki je mogoče celo svoje življenje deželo gnjavil in ob svoji lenobi uši pasel, v najhujšem metežu v uro oddaljeno vas poslušat dolgo spoved njegovega lahkomišelnega življenja; da ima dalje čast biti kamen spotike vsakemu pripitemu slabicu in nadutemu nevednežu ter duševnemu prtilikavcu. Ne vidi duševnih dobrin, ki jih nudi duhovniško poslanstvo v času bolezn, zapuščenosti, žalosti, bridkosti, nevednosti, zapostavljanja, teptanja, sovraštva, nesreče, strahu, razdvojenosti, skrušenosti, potrnosti, obupa. Vsemu temu najnujnejšega leka more dati le tajna pozitivna vere, katere poslanec je ta osovraženi in odvisni «hlapec». In vendar je le goreča sveča, v plamenu sebe použivajoča.

Tiho, nekako samo v sebi zaključeno je bilo njegovo delo, toda na globoko je šlo in nastavljen je bilo pri klicah. Trudil se je, da bi se vživel v miselnost faranov in iskal je čim občutljivejša mesta naših src, kar ga je stalo mnogo prizadevanja in potrpljenja. Neznano nam je ogromno delo za ureditev že dolgo zastanih poslovnih zadev župnijske pisarne in spričo tega zastoja zapletenega reševanja tekočih poslov. Toda ljubezen do dela in točnosti je premagala vso neprijetno uradniško plat njegove pastirske naloge. Nedoumljivi nam bodo udarci, ki so rušili njegovo do nežnosti mehko dušo v osebnem in rodbinskem življenju. Vse težave niso ni malo motile njegovega dela; vse je vtapljal vase in trpel.

Razumljivo je torej, da se mu je ob tolikem zatavljanju razbolelo živčevje in je redno opravljanje poslov bilo ogroženo. Zato je, sledeč opominu vesti, za-

prosil za pomočnika, oziroma za začasno lažje mesto. Po dolgem obotavljanju in odlašanju mu je nadškofija podelila mesto v Matenji vasi, kamor je odšel 29. avgusta.

Gotovo ni imel prijetnih občutkov, ko je odhajal, pa lahko ga je tolažila zavest, da je poverjeno mu poslanstvo v polni meri vršil, da, celo preko odkazanih mu mej, kar je v precejšnji meri pospeševalo njegovo preutrujenost.

Mi pa pošiljamo še za njim pozdrave in izraze hvalečnosti z željo, da v novi njeni zastavi plug, kakor ga je pri nas, pri tem pa naj ne zabi naše doline, kjer bo ostal v hvaležnem spominu, močno pogrešan pri možeh, ženah, fantih, dekletih in otrocih, zlasti pa pri pevcih, ki bodo iz njihovih grl še v prihodnje rodove doneli od njega naučeni napevi mile domače pesmi.

AVBER.

Dne 23. avgusta smo pokopali Marijano Svagelj iz Ponikev, iz znane družine Lovretove. Revica, ki je učakala 71 let, je bila sedem let bolna, 16 mesecev je prebivala v postelji. Hudo bolezen je prenašala z veliko vdanostjo v božjo voljo, s čimer je dajala domačim in sploh vaščanom najlepši zgled potrpežljivosti. Zapustila je moža in veliko družino otrok in vnukov, k jim pokojnica ostane radi svojih izrednih vrlin neizbrisno v spominu. Rajnici večni mir in pokoj, žalujoči družini pa naše sožalje.

OVČJA VAS.

Dne 26. avgusta smo imeli prav zimski dan. Malo je manjkalo, da ni prišel sneg prav v vas. Po gorah in hribih ga je pa zapadlo precej, na sv. Višarjah 20 cm, a je po par dneh izginil, kot bi ga ne bilo. Zelo smo se bali tedaj slane, ki bi težko prizadela naša polja. A nas je Bog še obvaroval.

Radi zadnjega dopisa nekateri sumijo po krivici osebe, ki niso z njim nič v zvezi.

Op. uredništva. Da ne bo kdo po krivici trpel, izjavljamo oz. potrjujemo, da nam dopisa iz Ovčje vasi ni poslala nobena ženska, ampak možki. Če pa ima kdo kaj proti tistemu dopisu, naj nam piše in razloži. Bomo radi priobčili tudi njegov dopis.

TRNOVO-BISTRICA.

Dne 28. avgusta t. l. je bilo birmovanje v trnovski župniji. Naša fara je pridružena novi reški škofiji. Novi reški škof Izidor Šajn je delil prvič ta dan zakrament sv. birme. V soboto je bil sprejem na kolodvoru. Šolarica samostanske šole je pozdravila škofa v imenu vseh učenk in učencev. Obenem je izročila škofu venec cvetlic v znamenje, da hoče cela fara v cvetju vere živeti in čednosti gojiti. V nedeljo je bila birma v lepo okrašeni cerkvi. Škof je svojim govoru pripravil botrom njihove dolžnosti, poudarjal pomen vzgoje in govoril o pomankanju duhovščine ter nagovarjal vernike, naj bi podpirali semenišče z molitvami in z denarnimi prispevki.

IZ BREGA.

Na 26. avgusta je bila tudi pri nas okoli huda nevihta, o kateri se je poročalo tudi iz drugih krajev. Ni dovolj, da nam je suša toliko uničila, prišla je še vihra in mnogo sadja odbila še zelenega. Polomilo je tudi tuintam kako

drevo ali vejo, trsje po vinogradih in drugo.

Od 5. junija ni bilo pravega dežja in ljudje ugibajo in študirajo koledarska pravila. Spomnili so se na neko pravilo: če se v septembru luna mladi v suhem vremenu, bo suša 7 celih lun. Bog ne daj, da bi se kaj takega uresničilo. Sicer pa lani tisto pravilo ni obveljalo, upajmo, da tudi letos ne bo.

SKOPO na Krasu.

Namesto g. Kranjca, ki je radi bolezn zapustil dušnopastirsko službo pri nas, je prevzel našo duhovnijo g. dr. Anton Požar iz Koprive. V nedeljo 28. avg. smo imeli lepo cerkveno slovesnost: blagoslovitev kipa lurske Matere božje. Gospod župnik tomajski Albin Kjuder je imel v natlačeni cerkvi prelep govor o Mariji. Po blagoslovu kipa se je razvstila procesija, katere so se udeležili poleg ogromnega števila vernikov, ki so ga cenili na 2000 glav, pet duhovnikov, in sicer iz Tomaja, Koprive, Dutovelj, Avbera in Pliskovice. Med procesijo je dobro pel mešani zbor pod vodstvom g. Sirce. Vaščani so naredili lepe slavaloke, vsa okna so bila okusno okrašena z zelenjem in cveticami. Da se je mogla slavnost vršiti, gre zasloga gospe darovalki kipa, v nemanjši meri pa požrtvovalnim starešinam g. Gecu in g. Rupniku.

PRAPROČE v Istri.

Pred časom sem se namenil pisati v Mali list, kako se pri nas godi z letino. Ko sem pa čital v 35. številki Malega lista dopis s Krasa in iz Istre, ni mi treba drugega pisati, kakor le žalostno pritrđiti in ugotoviti, da je čista resnica, kar je bilo v tistih člankih objavljeno, le da je za nekatere reči še slabše, posebno tod okoli po dekanski in klanski občini.

ŠKEDENJ.

Tudi pri nas radi plešemo. Imeli smo ples pri Sv. Ani za spomin svete Ane, potem pa v Škedenju v počestitev sv. Lovrenca, farnega patrona. Tudi v Škedenju smo spekulantje: videvši, da je bil prvi ples dobro obiskan, smo takoj aranžirali še «reprizo» ali ponavljanje. Tudi to pot smo najprej plesali pri Sv. Ani 28. avgusta, na 4. septembra pa je bila veselica v Škedenju. Vstopnina je bila za fantje po 4 lire, za dekleta po 3. Za stare ženske ni bilo posebne tarife, zato so bile dekletom vsaj na plesišču enako pravne. Vrtile so se pa tudi res tako vneto, da so se za 40 let pomladile. Tako, vidite, je pri nas: zabavno, veselo, krasno. Zaslužki so dobri, plače zvišane, delavcev povsod primanjkuje, banke nočejo več sprejemati hranilnih vlog, a denar mora vendar najti svojo pot v promet, ne?

PETRINJE.

Služaj me je nanesel, da sem prišel v nedeljo v Petrinje, malo vasio klanške fare. Ravno je vas imela svoje opasilo. Šel sem v cerkvico. Kako sem se začudil, ko sem videl, kako je vsa cerkev lepo popravljena, ozaljšana in res lepo opremljena. Ob 10 h je prišel gospod iz Klanca z dvema gospodoma bogoslovce, ki sta mu azistirala. Najprej so blagoslovili novi zvon. Stari se je ubil, zvonar Lapanja je zvon dobro prelil. Po blagoslovu so kar naenkrat zvon potegnili v zvonik in kmalu je novi zvon vabil k božji službi. Pridiga — ki je zadela v srce — je bila na prostem. Pri sv. maši je pevski zbor prekrasno pel.

Takega petja na podružnici še nisem slišal. Težko Foersterjevo mašo in nove težke skladbe je močni zbor izbornoprepelval. Bilo je pa tudi v zboru čez 40 moči. Zahvalna pesem je zaključila to lepo slovesnost. Ljudstva neštevilno, za kake 4 cerkvice nas je ostalo še zunaj. Čestitati moramo vasi na lepi slavnosti. To vse naredi edinost in ljubezen kot je gospod pridigar omenil.

KOPRIVA na Krasu.

Minuli teden so gospodje uzmoviči ponoči kradli kokoši po vsej vasi. Okrog 50 so jih odnesli.

Pepo brez doma.

V Črnekalu in na Vzročku.

Ko sn zadnje bot po Osapske doline vse prevoho, sn šou domu. Matilda peji me nej dala mira, de moramo jet v kešen krej na buožjo puot. Jest sn znou, de buojo godece v Črnekale ze svet Lovrenc jen de bo druji dan ze jet na buožjo puot h Mariji Devici na Vzroček.

Na šternajst gošta smo se z Matildo uodpravila na puot. V Trst smo pršla še pr teme zjutro. Na placi uod lesa smo zeglledla duoste vetur rejaveh. Skočila smo na ano jen br-bek v Črnekau. Skoze Zavle smo šle, ko de be prnjavo hudir, vse se je kadelo za name. Od Voreha smo udarile prute križpuot. Pod Mačkolme be se rad ustavo, be še rad vit nemca pelka zeprov povet; ma vetura je neč ku della br-bek. V Ospe so me čakale vse strice jen tetke, še general srup me je pozdravo; sam ne znan, kako so seznaile, de grem v Črnekau. Ma ustavo se nesn neč nanke v Ospe.

Prute Gabrice je šlo malamente, ke je riva. K sreče je pršo Mikola brus sez Ospa, ke je šou za kvater mohorja v Črnekau, jen uon je porino vele v Črnekau.

V vas smo pršle ane desete ure; mislele smo jet h maše, de ke je opasilo. Ara peji gaspud s Predloke nej teu delat maše, zetu ke so jemele bet godece popodan. Rekuo je pr maše v Predloke, de so čiči zmagale. Tu je narbrš taku, de čiči so une, ke vozjo karbon v Dekane jen Kuoper. Ke nej blo maše, sn šou v oštarijo vit za vino, ma je blo podobno edinjaški lemenadi. Do ne štere ure smo prdivklala v oštariji; peji dokler so šle goce na brjar. No puotle je bla anka Matilda vesela, ke je vidla Črnekauke plesat. Pohvalla jeh je, de znajo kakor ona.

Zvečer so šle osle z griže; aden je pršo na brjar jen se je zečno valat. Fantiče ses Črnekala so dale osličku komando «sofort geravs». Ma dokler nej pršo Brus Mikolo, nej teu von. Puotle so šla z oslon delat optelungu h anme partone. Miha brus je vse vidu jen čou, ke so ble postne pred partonon.

Sn biu šuf vseh komediji, jeu sn šou spat v grad črnekauški. Z Matildo smo bla lepu na hlade v grade celo nuč. Pra-

PODLISTEK.

Jindřich Š. Baar Nova maša.

3 (Prevedel Grušenjka)

«Sakra — mokral! Kelih, in še zlat! In kdo naj mu ga da?

«I, kdo drugi — mi tukajšnja občina», se je razvnel omamljen po uspehu Maček. «Vanj pa je treba vdolbsti posvetilo — nekakšne besede; gospod ravnatelj bi nam jih zložil».

«Hvala, hvala! Mene ni treba nikjer siliti vmes! Sicer pa je odbila deveta ura, lahko noč!» se je hitro poslovil gospod ravnatelj a za seboj je še slišal Mačkov srditi glas: «Torej dobro! Bomo pa sami to storili, so še bolj modre glave na svetu!»

Sakramiš! Sosedje: veste kaj? Naj gospod župan takoj skliče občinski odbor!» je rekel naglo Šramek.

«Ta je modra beseda! Tam se o tem pogovorimo, kako, kaj, zakaj, kje in komu».

IH.

Soparna juljska noč je legla na Rakovno. Njen topli dih je poigraval z

listi v vrhovih dreves, šepetal v zorečem žitu na poljih, šumel v papirnatih zastorih odprtih oken, a ni mogel danes uspavati nemirne vasi. Povsod se je govorilo o novi maši, o pripravah nanjo, o vabilu in o daru, ki bi ga morala dati občina prvemu duhovniku, ki je izšel iz nje.... Tudi, tam kjer so že prenehali govoriti o bližajočem se dogodku, niso še spali; premetavali so se na gorkih posteljah in v mislih so še dalje razpredali končani pogovor, ko pa je že spanec zatislil trudne oči, so še v snu videli cerkvenikovega Vavilava v slovesnem sprevodu med pritrkavanjem zvonov korakati do cerkve na vasi, da bi ob duhovnikih in družicah pel prvo sveto mašo in po nji podelil vsem svoj novomašniški blagoslov...

Časa ni bilo na preostajanje.

«Sakramiš! Delajte!» se je šopiril stari Šramek ko je drugega dne poiskal župana Labuna, «in skličite sejo, da sklenemo, kako in kaj!»

Občinski sluga je do večera obšel vse odbornike, naj bi se po večerji sešli pri županu na važen posvet. Takrat ni izostal niti eden mož; za nikomer ni moral župan vnovič pošiljati vabila, celo

namestniki so prišli.

«Kakor veste», je začel gospod Labun uradno poročilo, «bo imel tukaj naš rojak — cerkvenikov bogoslovec — prvo sveto mašo. Povabil nas je na njo, nam pa se spodobi, da mu kupimo kakšen prezent».

«Kupimo? Zakaj kupiti? Kaj kupiti?» — se je odzvala takoj iz kota opozicija — bajtar Kulih.

«Ker je imel častiti gospod spoštovanje do nas, ga moramo tudi mi imeti do njega. O tem molčite, ne padajte mi v besede in ne motite me. Ko bom gotov, se oglasite in jaz vam dam besedo», je odvrnil župan bajtarju s priučeno frazo, katero je rabil pri vseh prejšnjih sejah.

S tem pa je bila že debata odprta, tišina prekinjena in ni je bilo mogoče več držati. To je župan vedel in se ni več trudil, da bi jo vzdržal. Trije, štirje so govorili hkratu, prepričevali se, nasprotovali si in kričali. Župan, je le čakal, kako bi svoj predlog uveljavil in ga dal na glasovanje.

«Čigav je ta predlog? V čigar glavi se je porodil, ta naj sam kupi!» je kričal nekdo.

«Nova maša je kakor svatba: kakor so

nevesti daje dar, je treba tudi novomašniku ga poslati».

«Pošlji ga torej sam in ne muči občine!»

«Saj ni samo mene povabil, ampak vas vse; zatoorej mu kupimo vsi skupaj ta prezent».

«S tujim denarjem se lahko kupuje».

«Molči vendar in ne kriči! Po novi maši bo v župnišču velika miza kakor na cerkveni shod; ako mu kaj damo, nas mora povabiti».

«Ta je modra beseda! Torej mu kaj kupite, sakramiš, samo, da ne bo drago!»

Ko je debata končevala, je župan zagrabil pravi trenutek in pregasil skupščino: «Torej, kdor je za to, da nekaj kupimo, naj dvigne roko!»

In glej dvanajst rok se je kakor h prisrge stegnili k zakajenemu nizkemu stropu.

«Gre zdaj le za to», je nadaljeval Labun v eni sapi, «da bi se zedinili, kaj naj se kupi. Gospod Maček misli na zlat kelih».

«Tega nisem rekel!» je vskliknil Maček, kakor bi ga kdo pičil. «Naše mesto je kupilo zlati kelih, naše bogato mesto; mi smo proti njemu berači, tega mi ne zmoremo...»

vo sn Matilde: ambet so gospodarle grofe na tem gradu, viš Matilda, necej pa medva.

Drugo jetro smo se uodpravla na Vzroček. Uod Črnkala smo šla dol prute Predloke. Šla smo tudi na faro vit cirko, oh joj ma kašna cirko je. Tašna kot od svetga Martina v Doline. Prašo su anga muoža, zekaj de je ta cirko taku pozlo. Reku je, de tu so znaki Avstrije jen nje-neh prijatlo. Doste sn vido na loške fare; ma nočen dat ne partekuol. Ne Vzročke je blo trko fulka, de ko sn šo z Matildo prute otarje, sn šo kot skozi slatko kašo. Po ofre smo šla na gic plac okoli ošterij. Vido sn doste prijatlo: susterjo s Kubeto, Kureta sez Bezovice, Rojca Jakoba ses Praproč. Tude kapo ses Sošeta je bio. Črnekauce so po žegne pele lepe pesme. Je bio tude jen anecdent, ma je finilu dobro, ko je gospud Silvestri nepravdo red. Zerbe dolinsko je še štrbecelo po Vzročke do noči. Pej kešn druje buot bom povev od telefono markono, ke so me služu na sveti Rok zjutro, ke so šle babe v Trst.

Stari grad nad Hruševjem.

(Opisal Padnanosec)

Ce se napotimo iz Hruševja proti Sajevčam in Rakuliku, nam takoj za vasjo obstane pogled na strmih pečinah, ki zapirajo dolino na vzhodni strani in dalje od Vrteh preidejo v le malo položnejše in gosto poraščeno pobočje hribovite planote, ki se razprostira tja do Oreška in Prestranka. Brž onkraj Vrtoč imenuje ljudstvo neko močvirnato senožet «Ribnik», en del grmičastega pobočja je «Medvedšek», na vrhu pa je «Stari grad». Na mestu, kjer stari ljudje še pomnijo nekaj zidovja stolpa, je danes videti le še groblje kamenja in peska. Mčan zid, večinoma razdrt, sedaj okoli 1 m visok in z grmovjem obraščen, obdaja precej velik, nekoliko podolgovat prostor, na katerem so na več mestih večje in manjše groblje. Vse je danes gosto zaraščeno. Od Hruševja gori do Starega gradu pelje še dobro ohranjena in precej položna pot. Na zahodni strani stolpa ob robu hriba so sledovi nekdanjega okopa.

Tukaj je stal torej nekdanji grad, o katerem smemo brez dvoma reči, da je bil med najstarejšimi gradovi v naših krajih. Pod hribom je imel svoje vrtove in ribnik, višje gori pa je bil morda zverinjak (Medvedšek).

Kateri plemenitaši so v tem gradu živeli in gospodovali, kdaj se je grad sezidal, kdaj in zakaj so ga opustili? O vsem tem zastoj čakamo jasnega odgovora zgodovine. Valvasor v svojem znamenitem opisu kranjske dežele (leta 1681.) o Starem gradu popolnoma molči, torej je moral biti že takrat pozabljen razvalina.

Ljudstvo pripoveduje, da so tukaj živeli «ajdje» (= pogani) ali človeški velikani. To izročilo nam vsekakor kaže na silno starost gradu, na tiste čase nazaj, ko se je širilo krščanstvo po naših krajih in je v gradu bivala domača, slovenska plemenitaška rodovina, ki se je upirala krščanstvu in oblasti tujih nemških knezov in vitezov. Tudi razvaline gradu nam pričajo, da je bil grad sezidan pred davnimi stoletji. Kakih tisoč let nazaj si namreč ne smemo predstavljati takih gradov, kakor so večinoma današnji, zidani v zadnjih stoletjih: mogočna, velikanska poslopja s širnimi, razkošnimi dvoranami, vse v zlatu in srebru, kjer je združeno vse, kar more življenje napraviti udobno in prijetno. Takratni gradovi so bili prav za prav trdnjave na strmih, težko dostopnih gričih. Primeren prostor je bil obdan s plotom ali zidom in nasipom, včasih tudi z okoli. Mogočen, navadno okrogel stolp je služil za opazovanje po okolici, v njem je stanovala tudi grajska gospoda. Imel je več nadstropij, a prostora je bilo med debelim zidovjem le malo. Na grajskem dvorišču je stalo nekaj koč za hlapce in dekle, potem hlevi in včasih tudi kapela. Takšen je bil, kot nam kažejo razvaline, Stari grad nad Hruševjem.

V urbarju (= zemljiški in davčni knjigi) barona Rossetija, ki je bil spisan

l. 1687., najdem poleg slovenskega imena Hruševje (Hruschouye) tudi nemško «Pürpaumb». (Birnbaum pomeni slovensko hruska). To ime spominja na plemenitaško rodovino Pirbaum (Pürnbaum) iz 11. do 13. stoletja. L. 1251. je naveden v neki listini kot priča Rudelin de Pirbaum, ki ga srečamo l. 1261. kot kaste-lana koroškega vojvode Ulrika na ljubljanskem gradu. Po 13. stoletju pa jih ne najdemo več. Ali ni mogoče, da bi bila kdaj ta plemenitaška rodovina gos-podovala v gradu nad Hruševjem?

Leta 1348 na dan spreobrnjenja sv. Pavla (25. febr.) je bil najstrašnejši potres, kar so jih občutili naši kraji. Razdejanih je bilo 26 mest, mnogo cerkva in nad 40 gradov. Morda se je takrat porušil tudi Stari grad in ga niso hoteli več popravljati. — Silno strašen potres je zadel našo deželo tudi leta 1511. dne 24. marca, ko se je med mnogimi drugimi stavbami podrli tudi — postojnski grad in hasperški pri Planini. — Mogoče je tudi, da so grad napadli in požgali divji Turki v 15. stoletju.

Toda vse to so sama ugibanja in možnosti, res pa je, da je Stari grad spomin na davno preteklost pred dobrimi tisoč leti.

ZANIMIVOSTI.

Čudne obletnice.

V Belfastu je pred kratkim umrl človek, kateri je bil poznan pod imenom «vztrajni bobnar». Vsako leto na obletnico neke bitke je vzel v roke velik boben ter korakajoč po mestnih ulicah bobnal. Vsakokrat se je seveda nabrala radovedna množica ljudi in ker tudi na Angleškem, oziroma Irskem, ni kaj takega dovoljeno, je bil vsakokrat aretiran. Prvikrat so ga samo posvarili, drugič je pa že plačal kazen, in ker se je to ponavljalo vsako leto, je bila tudi kazen vsako leto višja. Pa ni nič pomagalo, in dasi je bil mož skozi vse leto popolnoma pametnega vedenja, je ta dan vsako leto ponovil isto, četudi je vedel, da ga čaka kazen. Kakor je sam izjavljal, se temu ni mogel upreti, ker ga je spomin na one dni silil, da je tudi druge ljudi spomnil na ono bitko.

Kdor pozna življenje največjega angleškega raziskovalca Livingstona, se bo spominjal, kako se je nekoč boril z levom, ki ga je napadel, in da je komaj ostal pri življenju. Vsako leto, ravno na obletnico boja z levom, so se mu bolečine na že davno zaceljenih ranah ponovile.

Jekleni čevlji.

Glasnik nemške kazenske justice pri-naša popis izuma komisarja Schloercke v Magdeburgu. To je jekleni čevlji, ki odvzame zločincu vsako priliko za beg. Čevlji ima obliko jeklene nogavice, ki se zaklepa na ključ. Navadna nogavica se obleče povrh. «Čevlji» je zelo tenak, ne pozroča nobene bolečine, toda ovira gledenj. Zločinec more korakati le počasno in mirno. Beg in skoki so izključeni. Čevlji se naredi iz posebnega finega jekla, ki kljubuje vsakemu orodju. Brez ključa ni mogoče odpreti duhovito narejene ključavnice. Komisar Schloercke bo menda veliko zaslužil s prodajo patenta v Ameriko in na Angleško. Koliko tisoč zločincev bo preklinjalo njegov izum!

Kameniti dež.

Iz Madrida so pred nedavnim časom poročali v svet, da je vas Calando v Aragoniji dohitela nenavadna nezgoda. Nekega lepega solnčnega dne se je kar hipoma pojavil nad vasjo svinčeno siv oblak, iz katerega se je vsul kameniti dež. Vsa okna v vasi so bila razbita in strehe ter dimniki poškodovani. A niti kaplje dežja ni padlo vmes.

V Evropi so slični pojavi redkost, a v tropičnih krajih nastopijo večkrat. Tako je nastal kameniti dež med svetovno vojno v bližini Oranja v Južni Afriki. Bilo je proti večeru, ko se je na obzorju pojavil siv oblak, ne večji kot človeška roka. Neznansko hitro pa se je oblak povečeval. V nekaj minutah je bila vsa okolica zatemnjena. Nato pa je

nebo postalo rdeče, konji so se spenjali, vsa živa bitja so begala sem in tja. Ko se je nato usul na zemljo droben kameniti dež in ker se je od nekd priklatil šakal, je okoli dvesto konj v divjem begu zbežalo na vse strani. Kogar je zajelo na prostem, ta se je vrgel na tla ter pokrill glavo. Ko se je kamenita nevihta polegla, je že nastopila trópična noč in mnogo truda je stalo, predno so zopet konje polovili.

Patron letalcev.

Avtomobiliisti, ki drvijo čez drn in strn, so izbrali za pokrovitelja sv. Kristofora (Kristofa). Francoske tvrdke izdelujejo njegove podobe na sinjem emajlu. Videli jih boste levo od krmila na vsakem motorju. Kar se tiče letalcev, so nekateri v svojem praznovanju jemali s seboj v letalo različne predmete, ki naj jih varjejo nesreče, po večini nagačene galebe, race in druge ptice. Lindbergh je vzel s seboj kot «srečo» suho kurjo koščico. Katoliški letalci so zdaj sklenili proglasiti za svojega priproš-njaka Karla Carnusa. Bil je mučenik in eden izmed prvih zrakoplovcev. Abbé (t. j. duhovnik) Carnus je bil profesor fizike na liceju v Perpignanu in l. 1773., kmalu po prvem nastopu bratov Mongolfièrov, se je dvignil v zrak z lastnim balonom. Prišel je čez 800 m visoko in se srečno spustil po 35 minutah tik pred svojo šolo. Njegovi dijaki so bili navdušeni, toda meščani so sklenili, da je profesor fizike obseden in so ga hoteli obenem z zrakoplovom sežgati na grmadi. Abbé Carnus se je rešil smrti z begom v Pariz, kjer je delal naprej. L. 1792. ob času velike francoske revolucije, so ga zaprli teroristi, ker ni hotel priseči zvestobe republikanski ustavi. 2. septembra so ga revolucionjske rabli na odredbo direktorija dobesedno raztrgali. L. 1926. je proglasil papež Pij XI. abbeja Karla Carnusa za blaženega obenem s 190. sotrpini, ki so postali žrtev revolucionjskih morilcev. Zdaj je sklenila francoska letalska zveza, naprositi sv. stolico, naj proglasi pogumnega in mučeniškega abbeja za pokrovitelja letalcev, da bo konec malikovalstvu in fetišizmu, ki vlada med letalci.

Neznana slovnica.

V Južni Afriki je narod Kafri, razdeljen na več plemen. Nekatera plemena nimajo skoraj nobenih besed, temveč samo z jezikom dleskajo. In se izorno razumejo. Slovnice ta jezik menda še nima tiskane.

Čudna navada.

V Arabiji je kralj Ibn Saúd, ki si je osvojil tudi znani dve sveti mesti, Meko in Medino. Prej je bil zelo preprost, sedaj je pa vpeljal navade, ki v modernih časih niso več običajne. Kdor pride k njemu, ga mora poljubiti na nos. Ker je Ibn Saúd zelo velik, mora skoraj vsakdo stopiti pri poljubu na prste, in se zelo čudno vidi, ko telovadijo častitljivi starčki pred njim.

Lep prestol.

V Afriki je dežela Uganda; tam je pleme, ki mu vlada vladar z lepim prestolom; ves dan sedi na njem. — Močen zamorec se mora skloniti in vladar se mu usede na hrbet; črnc je obrnjen proti drevesu, ob katerem stoji drug črnc, ki prvega podpira. Ko se utrudita, prideta druga dva na vrsto. Tako gre naprej. Pa morajo pri izmenjavi še zelo paziti, da se Njegovo Veličanstvo ne pretrese preveč.

Odtiski prstov.

Sedaj imajo pri sodiščih, na policiji itd. navado, da mora obtoženec ali zločinec odtisniti prst na vosek ali papir. Te odtiske hranijo, da dotičnika lahko zmeraj spoznajo in ga zasledujejo. Mi mislimo, da je to moderna stvar. Pa mi; odtiske prstov kot spoznalno sredstvo so poznali Kitajci že 400 let pred Kristusom.

Hud oče.

Pred kratkim je v Ameriki umrl Izidor Carfunkel, ki je svojo hčerko strašno kaznoval. Nekoč namreč na njegovo prošnjo ni hotela zapreti okna, ob katerem je slonela. To ga je tako užalilo, da

je vse svoje veliko premoženje v oporoki volil raznim dobrotelnim zavodom, svoji hčeri pa samo 50 dolarjev, dasi je bil to njegov edini otrok.

Kako se godi Mažarom.

V češko-slovaški republiki je mažarska narodna manjšina, ki šteje 740 tisoč duš. Angleški jud Rothermer se je začel za to manjšino potegovati, češ da silo trpi. Tisti Mažari na Slovaškem imajo 824 ljudskih in meščanskih šol, 5 srednjih šol, 9 trgovskih in 19 obrtnijskih šol, izdajajo v mažarskem jeziku 8 dnevnikov, 18 tednikov, imajo v državnem zboru v Pragi 10 svojih poslancev. Ni res torej, da se jim posebno slabo godi. Res pa je, da je v mažarskih mejah ostalo 300 tisoč Slovakov, ki nimajo pravičesar. Zakaj se ni Rothermer potegnil raje za tiste?

Tramvaj Gorica-Šempeter.

Od nedelje 21. avg. dalje vozi električni tramvaj iz Gorice v Šempeter in nazaj. Vozi vsakih 10 minut. Voznina 50 stotink. Marsikateri Kraševci in Vipavci, ki potuje v Gorico, bo iz stopil v št. Petru ter se peljal s tramvajem v Gorico. Voznina po železnici stane več ko 1.40 L, tramvajnina pa le 50 st. Prvo nedeljo se je peljalo 24.000 oseb, kar je vrglo običini 12.000 lir. Tramvajska proga gre iz št. Petra do kavarne Garibaldi (avtomobilska postaja Ribi), kjer lahko prestopiš v tramvaj, ki pelje do državnega kolodvora, vse skupaj za 50 stotink; seveda moraš sprevednika opozoriti, da ti listek primerno preščišne.

Turški nauk.

V naši državi se je mudilo večje odposlanstvo jemitskih Turkov, ki so se pogajali z vlado za državno prijateljstvo. V odposlanstvu je bil tudi prestolonaslednik. Odposlanstvo se je ustavilo tudi v Benetkah, kjer se je vršil sprejem in kosilo v največjem hotelu «Excelsior». K sprejemu in kosilu je bilo povabljenih tudi dosti gospa. Prestolonaslednik, ki so mu znane naše razvade, je par dni prej opozoril slavnostni odbor, da ne bi mogel sprejeti gospa, ki niso dostojno oblečene, ker da njegova vera ne dopušča stika z ženskami, ki niso popolnoma oblečene. Tako so si morale gospe preskrbeti dolge rokave in tudi dostojno odete prsi. To je bil hud poper turškega cesarjeviča evropskim damam!

Radi babjih kaprio.

V Bocnu se je v drevoredu zastupil neki možki z veronalom. Pravočasno so ga spravili v bolnišnico in mu izprali želodec. Povedal je, da si je hotel vzeti življenje, ker si je žena proti njegovi volji dala odstriči lase.

Bolj energičen je bil tisti Tržačan, ki je nedavno tega vdrl v brivnico ter naklestil tistega brivca, ki je njegovo ženo ostrigel. Kako je z njo obračunal, ni prišlo v javnost.

Röntgenološki
zavod
PRIMARIJA
dr. A. de Fiori
v GORICI
Corso Vittorio Emanuele III. 14.
Sprejema od 9-12 in od 2-4.

Zobozdravnik
dr. Sardoč D.
ordinira
v Trstu
via M. R. Imbriani 16 III
(Prej via S. Giovanni)
od 9-12 in od 3-7.

Gospodarstvo

Nov sovražnik vinogradov.

Pojavila sta se dva nova sovražnika naših trt: grozdni sukač in zeleni trtni črv. To sta dve žuželki, dva črvička, dve gosenici, ki vničujejo svetle in jagode.

Kaj dela sovražnik.

Ko grozdje cvete, se prvič prikaže. Hrani se s cvetnimi deli. V juliju se zabubi, čez dva tedna se izležejo metuljčki, ki so rumeni in spredaj črno rjavkasti. Iz teh metuljkov se čez dva tedna spet izležejo gosenice, ki jim pravimo grozdni sukači. Ta sukač se zajeda v jagode, ki potem ne morejo dozoreti; če pa je jagoda že dozorela, ko se vanjo zaje sukač, pa začne gniti. Ob koncu septembra se gosenica spet zabubi, da bo prezimila. Splete si nit in se spusti v trtno steblo ali v kol.

Vojska zoper sovražnika.

Strokovnjaki nasvetujejo, naj bi se vsi vinogradniki lotili vojske, sicer se bo ta sovražnik vgnezdil, da ga bo težko odpraviti.

1. Pozimi, ko se gosenica zabubi in v kol ali deblo v razpoke spravi, treba kol in steblo s krtačo odrgniti in ga namazati z modro galico. Na en hektar vode 30 kilov galice.

2. Metuljčke poloviti in uničiti.

3. Grozdje škropiti s 30% tobačnim izžemkom. To se ponavlja vsakih 10 do 15 dni.

Dobro je oluščiti kole.

Kako se shrani sadje za zimo.

Velikega pomena je za gospodinjstvo, da pravočasno in pravilno shrani za zimo primerno sadje. Znano je namreč, da je od uživanja sadja prav zelo odvisno zdravje družine. Navadno ima vsaka gospodinja že odbrano posebno drevo, od katerega shranja za zimo; važno pa je, da ve, kako naj ga shrani. Vedeti pa mora tudi, kdaj je označeno sadje zrelo in kakšne posebnosti ima, da ga lahko dalje časa ohrani svežega in ga obvaruje gnilobe. Za to dvojje je važno, da ga trga ob pravem vremenu in na pravilen način. Zdravo sadje je samo na sebi trpežnejše, dočim piškavo in poškodovano sadje kaj kmalu nagnije.

Kakor hitro se sad odtrga od drevesa, se prične — to je odvisno od zrelosti — v njegovi notranjosti neko razkrajanje. Sadja, ki ga misliš hraniti za dolgo, ne pusti docela dozoreti, nego odtrgaš zlasti finejše vrste jabolk nekoliko prej. Ako čakaš do popolne dozorelosti, ti sadje nekako zavrže, postane mehko in nekako ovenelo. Obrtguj pa sadje zelo previdno, ne pretiskaj ga, ne rani in tudi ne meči v košaro ali na kup, da se ne potolče in obtisne. Na noben način pa ne tresi sadja, ki ga misliš shraniti; na obtočenih mestih kaj kmalu prične gniti. Prav tako kmalu segni, ako ga spraviš v vlažno in zatohlo klet.

Obrtganje sadja za zimo naj se vrši le ob suhem in lepem vremenu in šele potem, ko se je rosa že osušila. Vse sadje namreč, ki ga trgaš ob deževnem vremenu, kmalu prične gniti.

Jabolka in hruške, ki smo jih namenili shraniti, je treba odtrgati približno 8-10 dni preden popolnoma dozore, namreč preden prične odpadati listje in se sad brez posebnega odpora da odtrgati. Ako jih pa odtrgamo prezgodaj, se jim koža hitro naguba, osuše se in so brez pravega okusa. Obrtganje sadja je treba potem za 8-10 dni položiti drugo poleg drugega na plast suhe slame ali oblanja, da se nekoliko pozore. Seveda morajo tako dozorevati v zračnem in suhem prostoru. Da je treba za daljšo hrambo izbrati čisto lepo in gladko sadje, je samo ob sebi umevno.

Prostor, kjer se hrani sadje za poznejšo porabo je najbolje suha in zračna klet, ali tudi druga shramba, ki pa mora biti dovolj zavarovana, da sadje ne zmrzne. Biti mora enakomerno hladno in temno; toplota ne sme biti pod

+ 3° C in ne nad + 5° C. To shrambo je treba večkrat zračiti in sicer jeseni in pomladi v hladnih nočeh, podnevi pa ne; pozimi le v opoldanskih urah.

Sadje najdalje ostane dobro in sveže ako ima do njega dostop zrak od vseh strani. Zato zelo priporočajo police s pletenimi predali, če teh ni, pa naj se na navadne police položi plast oblanja, da ni sadje na deski. Polagati je najbolje sadje samo v eni plasti, če nikakor ne gre drugače, največ v 2-3 plasteh, nikoli pa ne kupih. Jabolka naj se polagajo s pecljem navzdol, hruške pa navzgor. Vsak teden enkrat je treba pregledati sadje in odstraniti vsak obolel ali sumljiv sad.

Ako moramo hraniti sadje v zabojih je treba med plasti polagati slamo ali oblanje.

Da je treba shrambo varovati miši in podgan, je že samo ob sebi umljivo.

Vinska kupčija se je tekom avgusta nepričakovano oživila. Od vseh strani so vdrl kupci v vinske kraje in pokupili zalogo, ki so dozraj tako brezupno čakale odjemalca. Zdi se, da je vzrok največ v hudi suši in se kupci boje, da ne bi se cenje dvignile. Kmetu je ta okoliščina prinesla veliko olajšavo in nekaj prepotrebne gotovine v hišo.

Državni papirji. Po stanju borze 5. septembra so imeli državni papirji te cene: renta 71 L za 100 L imenske valjave; konsolidirani drž. dolg 81.25 za 100; beneške obligacije (vojna odškodnina) 69 za 100.

Cena zlata. Uradna cena po borzi z dne 5. septembra: 366 papirnatih lir za 100 zlatih; 20 kronski cekin 70-72 lir.

Po čem je lira?

Dne 7. septembra si dal ali dobiš:	
Za 100 dinarjev	32.— L
» 100 čeških kron	54.20 »
» 100 franc. frankov	71.80 »
» 100 švicarskih fr.	352.— »
» 100 nemških mark	432.50 »
» 100 avstr. šilingov	255.— »
» 1 dolar	18.10 »
» 1 angleški funt	89.— »

Tipografia Fratelli Mosettig — Trieste.

Dobre in poceni

so testenine «Pekatele». Dobre vsled tega, ker se izdelujejo iz prvovrstnega zdroba v svežem planinskem zraku, ceno pa vsled tega ker se jako nakuhajo; tako, da se jih potrebuje manj od drugih vanejših testenin. Zanesljivo prave v 1/3 kg originalnih zavojih.

MALI OGLASI

ACQUA DELL'ALABARDA.

proti izpadanju las. Vsebuje kinin in je vsled tega posebno priporočljiva proti prehladu in za ojačenje korenin. Steklenica po 6 lir — se dobiva v lekarni Castellonovich, lastnik F. Bollafio, Trst, Via Giuliani 42. — V Gorici, Via Carducci 9 pri Fiegel.

GLYKOL CASTELLANOVICH.

Izredno učinkovito brezalkoholno sredstvo proti oslavljenju živcev, spoštemu oslavljenju teka in za ženske v slučajih nerednosti v čiščenju. Cena steklenici L. 7.50. Za popolno zdravljenje 6 steklenic. Cena L. 42.—, Trst, Via dei Giuliani, 42.

VELIKA ZALOGA papirja, papirnatih vrečic. Uvoz in izvoz na vse kraje Po ugodnih cenah. Tvrda Gastone Dolinar, Trst - Via Ugo Polonio 5.

Čevljarski vajenec se išče. Rozzol in Meton šte. 1000.

PRODAM popolnoma nov kmečki voz, noseč 20-30 qu. Na ogled je pri g. Rozi Šelj v Sturijah 24. Cena po dogovoru.

HIŠA v dobrem stanu se po ugodni ceni proda.

URARSKI VAJENEC se sprejme takoj. — Ivan Bizjak, urar v Postojni.

Kje pa vi kupujete obutev?

Najboljšo čevljarnico v Trstu ima

Matija Pahor

Trst - Via Arcata 19 - Trst

::: LASTNA IZDELOVALNICA :::

Čevlji delani samo na roko

Tvrda znana po vseh podeželskih sejnih.

Velika izbira.

Prijazna postrežba — Zmerne cene.

ZDRAVNIK

Dr. IGOR FRANKO

absolvent dunajske klinike,

ordinira odslej samo

v IL. BISTRICI

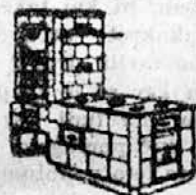
vsak dan

od 10-12 in od 15-17 h.

Andrej Purić

TRST

Via Media št. 6

Kovaški

mojster

IZVRŠUJE vsakovrstna stavbena dela, železne ograje in omrežja - Takošnja izvršitev - Stedilniki vseh vrst - Izdeluje tudi železne roletes. Poprave spopolnitve

Podpirajte tiste trgovce, podjetnike in profesionaliste, ki oglašajo v Malem listu!

Ever Blas

Odlikovana, svetovnoznana tekočina. Ne razjeda, ne maže, ne škoduje. Uničuje vse žuželke: stenice uši, ščurke in vse človeške in živalske zajedalce.

EVER BLAS rabijo z uspehom šole, bolnišnice, plovna podjetja, zavodi itd.

Steklenica stane 3.75 L.

Tovarna EVER BLAS - TRST

TRIESTE - Guard. Scoglietto 340.

Telefon šte. 18-78

Pošilja se po pošti s povzetjem.

ZOBOZDRAVNIK

Dr. L. Mermolja

sprejema

V GORICI

na Travniku št. 5 II.

Lovcem

naznanjam, da imam zalogo vseh vrst smodnika, šiber in sploh lovskih potrebščin, dalje

vse potrebno za mine, kar prodajam po najnižjih cenah. Ivan Bizjak, urar v POSTOJNI.

Primarij kirurg sanatorija Villa S. Giusto in občinske bolnišnice v GORICI

Dr. Lojze Sussig,

prej asistent na dunajski vseučilišni kliniki profesorja Hohenegga, sprejema vsak delavnik od 2-3 popoldne Corso Verdi 21, II. Telefon šte. 196.

Čevljarnica FORCESSIN

odlikovana v Parizu in Genovi 1924. z veliko premijo, diplomo in zlato svetinjo

Trst - via Caprin 5 pri Sv. Jakobu - Trst

Le k Forcessinu vsi hité, da si obujejo nogé.

On šiva trdno in močno, pa elegantno in lepó.

Ko pa račun vam naredi, se vam celo poceni zdi.